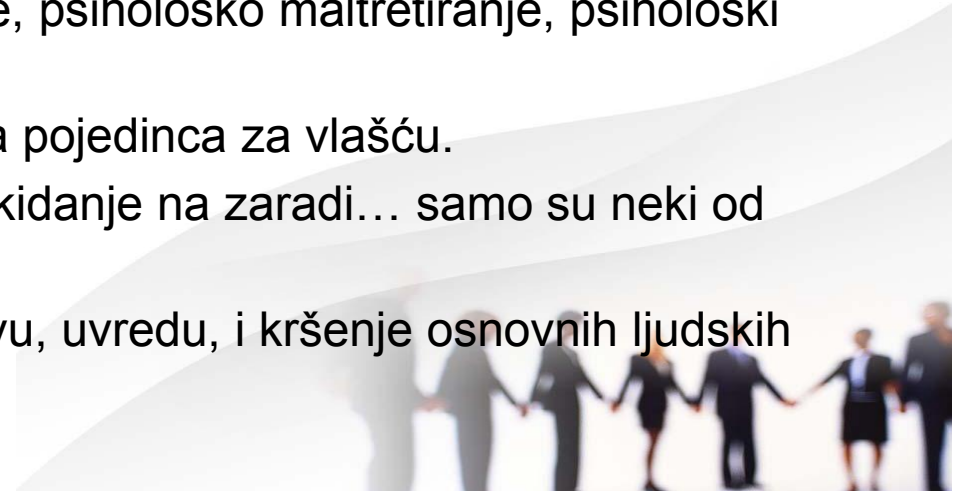

MOBING NA RADNOM MJESTU

Student:
Lubarda Žana

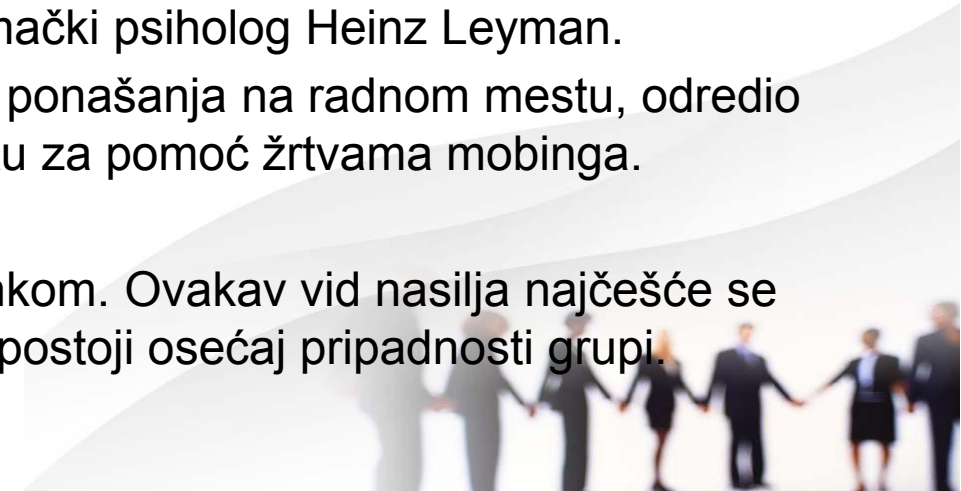

- Šta je mobing?
- Termin MOBING potiče od:
 - Glagola TO MOB – nasrnuti u masi, bučno navaliti na nekog,
 - Imenice MOB – koja znači rulja, gomila,
 - Izraza MOBBISH – prostački, grub, vulgaran.
- Terminom MOBING obuhvaćene su sve vrste šikaniranja na radnom mjestu. Postoji i veliki broj termina kojim bi se mobing mogao prevesti: moralno zlostavljanje, psihološko maltretiranje, psihološki teror...
 1. Mobing nije novi fenomen i postoji od kad postoji ljudski rod i želja pojedinca za vlašću.
 2. Seksualno uznemiravanje, ignorisanje, ismijavanje, prijetnje, zakidanje na zaradi... samo su neki od oblika zlostavljanja.
 3. Po svojoj strukturi, mobing je nasrtaj na čast i ugled, sadrži kletvu, uvredu, i kršenje osnovnih ljudskih prava.

- **DEFINICIJA MOBINGA**

- U literaturi, zavisno od autora, mogu se pročitati razne definicije mobinga. U osnovi mobing je negativni uticaj na psihu zaposlenog sa postojanjem namjere da se to uradi.
- Definicija mobinga iz Zakona o sprečavanju zlostavlja na radu
- „Zlostavljanje, u smislu ovog zakona, jeste svako aktivno ili pasivno ponašanje prema zaposlenom ili grupi zaposlenih kod poslodavca koje se ponavlja, a koje za cilj ima ili predstavlja povredu dostojanstva, ugleda, ličnog i profesionalnog integriteta, zdravlja, položaja zaposlenog i koje izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, pogoršava uslove rada ili dovodi do toga da se zaposleni izoluje ili navede da na sopstvenu inicijativu raskine radni odnos ili otkaže ugovor o radu ili drugi ugovor.
- Prvi naučnik koji je počeo istraživanje ovog fenomena bio je Nemački psiholog Heinz Leyman.
- On je zaslužan jer je prvi upotrebio naziv „mobbing“ za određena ponašanja na radnom mestu, odredio njegove karakteristike, posledice na zdravlje, a osnovao je i kliniku za pomoć žrtvama mobinga.
- Mobing je teoretski i praktično emocionalni teror grupe nad jedinkom. Ovakav vid nasilja najčešće se sreće u profesionalnom okruženju i svakoj drugoj situaciji u kojoj postoji osećaj pripadnosti grupi.

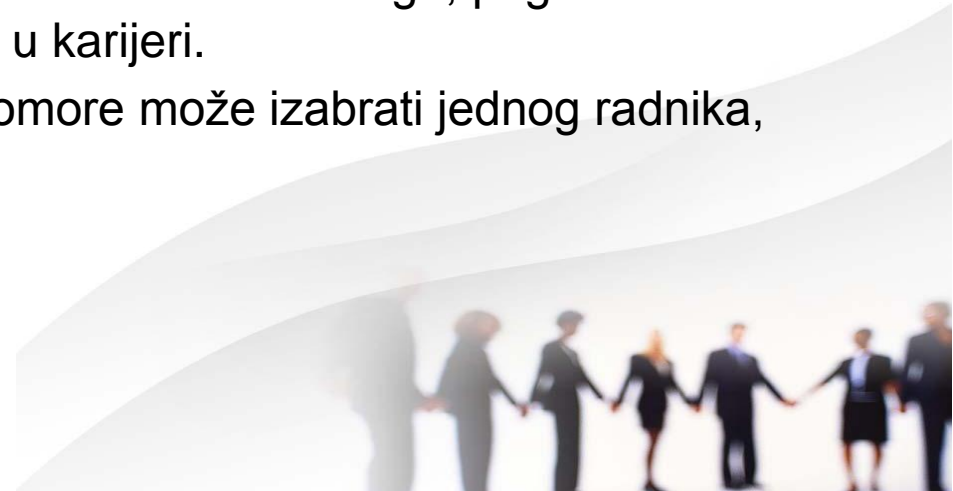

Napadi na žrtvu mobinga se odvijaju s visokom učestalošću (najmanje jednom nedeljno) i u dužem periodu (najmanje 6 mjeseci). Zbog visoke učestalosti i dugog trajanja neprijateljskog ponašanja, to maltretiranje dovodi do značajne mentalne, psihosomatske i socijalne patnje. Svaki radnik tokom svog radnog vijeka ima 25% šansi da bude barem jednom žrtva mobinga. Mobing je daleko više od povremenih konflikta ili svađa, mobing ima svjesnu namjeru (retko nesvjesnu) da naškodi radniku ili da ga na kraju prisili da napusti radnu sredinu.

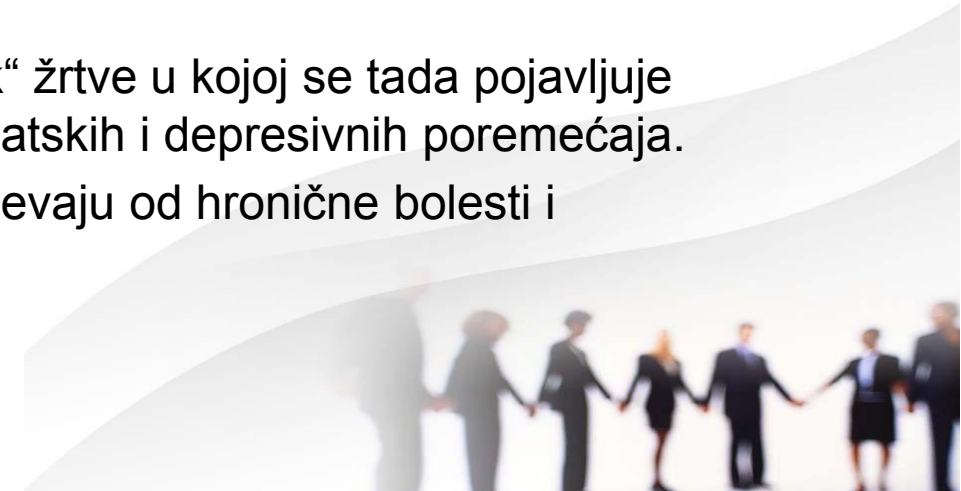
- **Vrste i faze mobinga**

- Prema mestu nastanka, prema tome ko ga sprovodi kao i prema motivima nastanka, mobing se može podeliti na dve glavne grupe:
 - 1. Horizontalni mobing
 - 2. Vertikalni mobing
- Horizontalni mobing se javlja između radnika koji su u jednakom položaju u hijerarhijskoj organizaciji.
 - Osećaj ugroženosti, ljubomora i zavist mogu ubrzati želju da se eliminiše neki kolega, pogotovo ako postoji uvjerenje da njegova eliminacija donosi drugima napredak u karijeri.
 - Čitava grupa radnika zbog unutrašnjih problema napetosti i ljubomore može izabrati jednog radnika, na kojem će se dokazati da su snažne i sposobnije.
- Vertikalni mobing odnosi se na situacije:
 - Pretpostavljeni zlostavlja jednog podređenog radnika

- **Faze mobinga**

- U prvoj fazi mobing, kao njegova moguća osnova, pojavljuje se neriješeni sukob među saradnicima (konflikt), a posledica su poremećeni međuljudski odnosi. Izvorno se sukob ubrzo zaboravlja, a zaostale agresivne težnje, usmjeravaju se prema odabranoj osobi.
- U drugoj fazi – potisnuta agresija, eskalira u psihoteror. U vrtlogu spletki, poniženja, prijetnji, psihičkog zlostavljanja i mučenja, žrtva gubi svoje profesionalno i ljudsko dostojanstvo. Počinje se osjećati, a na kraju i postaje manje vrijednim subjektom koji u svojoj radnoj okolini gubi ugled, podršku i pravo glasa.
- U trećoj fazi – koja je već obilježena i neprekidnim zlostavljanjem osoba postaje „vreća za udarce“, dežurni krivac za sve propuste i neuspehe kolektiva.
- Četvrta faza – je karakteristična po očajničkoj „borbi za opstanak“ žrtve u kojoj se tada pojavljuje sindrom izgaranja na poslu, tj. hronički sindrom umora, psihosomatskih i depresivnih poremećaja.
- U petoj fazi – uglavno nakon višegodišnjeg terorizma, žrtve oboljevaju od hronične bolesti i poremećaja, napuštaju posao ili posežu za suicidom.

Posledice nehumanog mobing ponašanja, mogu biti katastrofalne i razorne za samu osobu, njeno zdravlje i porodicu, ali i za društvo u cjelini. Odražavaju se na svim područjima žrtvinog života. Najčešće posledice mobinga su: hronični sindrom umora, reaktivna depresivna stanja, reaktivna psihotična-paranoidna stanja, hronični postraumatski sindrom.

Veoma važan uzrok pojave mobinga u nekoj radnoj sredini je svakako i veoma loša radna klima u kojoj vlada zavist, zloba, neprijateljstvo i pritisci. Neispunjene ambicije, samo jednog člana radne grupe, mogu biti razlog da on otpočne mobing, ne bi li time nekog (ili više njih) ponizio i diskreditovao u cilju isticanja svojih „sposobnosti“.

TIPOVI ŠEFOVA KOJI DOVODE DO MOBINGA

- 1. NESPOSOBNI** Neće ostvariti ciljeve, ali će brinuti o ljudima.
- 2. NEETIČKI** Ostvariće ciljeve, ali neće brinuti o ljudima.
- 3. NESPOSOBNI I NEETIČKI** Neće ostvariti ciljeve, ali neće ni brinuti o ljudima.

- **KO SPROVODI MOBING**
- Poremećene ličnosti,
- Beskrupulozne, bezobzirne osobe,
- Ambiciozne osobe, željne pozicije za koju nemaju pravih kapaciteta,
- Osobe smanjenog kapaciteta za kreativnost, igru, radost,
- Frustrirane osobe, sa ličnim, porodičnim i bračnim problemima koje demonstracijom moći nad drugima i mobiranjem ublažavaju vlastite frustracije,
- Osobe smanjenog potencijala za ljubav i davanje i
- Osobe koje se plaše da i same ne postanu žrtve.
- **NEPODNOŠLJIVA LAKOĆA ZLOSTAVLJANJA**
- Mobingom prikrivaju nemoć u nekoj drugoj sferi života.
- Licemjerni su i manipulativni.
- Autoritarne ličnosti: prema žrtvama su okrutni, surovi i bezobzirni, a prema ostalim sadnicima su ljubazni i pristupačni.

***IZA SVAKE PREPOTENCIJE
STOJI NEKA IMPOTENCIJA***

- **Karakteristične žrtve mobinga:**
- Poštenjaci, osobe koje su uočile i prijavile nepravilnost u radu
- Osobe sa invaliditetom
- Mlade osobe tek zaposlene i starije osobe pred penzijom
- Osobe koje traže više samostalnosti u radu ili bolje uslove rada
- Osobe koje nakon godina besprekornog rada traže priznavanje radnog položaja i povećanje plate
- Višak radne snage
- Pripadnici manjinskih grupa
- Ljudi drugačijeg etničkog porijekla
- Različitog pola (žene u društvu muškaraca ili muškarci u društvu žena)
- Različite seksualne orijentacije
- Vrlo kreativne osobe
- Ekcentrične osobe

Napadi na ličnu reputaciju žrtve, kroz neosnovane priče o žrtvi i njenom privatnom životu, ogovaranje, ismijavanje, negativni komentari ličnih karakteristika, stalna i neosnovana kritika kvaliteta profesionalnog rada, prigovori, vrijeđanja, pretjerana kontrola, stalna kažnjavanja, napadi na zdravlje i prisiljavanje da se obavljaju poslovi koji loše utiču na zdravlje, prigovaranje na korišćenje bolovanja i njihova kontrola, prijetnja fizičkim napadima, prijetnja ili seksualno uznemiravanje.

- **Reakcije žrtve mobinga**
- Karakteristične reakcije su:
 - Početno samookrivljivanje, prvi pomisao žrtve je da je ona sigurno nešto pogriješila i da krivica leži u njoj. Uobičajane misli koje se javljaju u tom periodu su: „da li sam odgovorna za nastalu situaciju“, „gde sam pogriješio“, „ne razumijem šta se to dešava“, a karakteristične su reakcije zbunjenosti i aksioznosti.
 - Usamljenost, žrtva se oseća usamljeno, odbačena i često se stidi, zbog svega što se događa. Boji se da joj drugi neće vjerovati pa zato ne govori o svom problemu, ni u porodici ni sa prijateljima.
 - Dvostruki mobing, ponekad ako iznese svoje probleme nailazi na osudu kako u porodici tako i u okruženju uz komentar „sam si to tražio“. Ta pojava se zove dvostruki mobing. Uobičajna misao koja se javlja u tom periodu je „drugima se to ne može dogoditi“, a karakteristična su osećanja anksioznosti i depresije.
 - Lično obezvređivanje, ovo je samo jedan od simptoma prave depresije koja je često jedna od posledice mobinga. Žrtva je preplavljena mislima, „nisam u mogućnosti da se prilagodim“, „ne mogu riješiti problem jer sam nesposobna“, „ništa ne vrijedim“.

Borba za blokadu i eliminaciju mobinga, ova reakcija je karakteristična za jake, inteligentne osobe koje su svesne da su pod uticajem mobinga. One koriste sva raspoloživa zakonska, psihološka, sociološka, medijska i druga sredstva kako bih skrenuli pažnju javnog mnjenja da se radi o pojavi mobinga.

- **Anksiozni poremećaji usled mobinga**

- Rastrzani stresom, posledicama tranzicije, raskol između želja i mogućnosti, ljudi sve češće strahuju za svoj opstanak. Ta strepnja može da bude realna i gotovo podsticajna, ali kada dovede do potpunog zatvaranja u sebe i skrivanja iza svake potencijalne opasnosti na scenu stupa anksioznost- životni saputnik dobrog dijela savremene populacije.
- Postupak i način delovanja na žrtve mobinga, psihološkim pritiscima, teži da se kod žrtve izazove strah (anksioznost), kako bi se ugrozilo njeno samopoštovanje. Anksioznost pogađa jezgro čovjekovog samopoštovanja i osećanja sopstvene vrijednosti. Anksioznost uništava čovjekovu svjesnost egzistiranja, osjećaj za vrijeme čini konfuznim, te samim tim napada centar čovjekovog postojanja.

- **Zdravstvene smetnje i simptomi žrtava mobinga javljaju se na tri nivoa funkcionisanja:**

- Promene na socialnom-emocionalnom nivou, poremećaj raspoloženja kao što je depresija, anksioznost, krize plača, opsesivna ideacija (stalno razmišljanje o problemu), osećaj depresionalizacije, napadi panike, socijalna izolacija, nedostatak interesa za druge ljude, emocionalna otupljenost. Prema istraživanjima Staffordshire Univerziteta, sprovedenom u Velikoj Britaniji, 75,6 % žrtava mobinga ima zdravstvene posledice, pati od depresije, ima pad samopoštovanja.
- Promene na telesnom-zdravstvenom nivou, glavobolje, poremećaji spavanja, osjećaj gubitka ravnoteže s vrtoglavicom, poremećaj u probavi, osećaj pritiska u grudima, srčane poteškoće, kožne promjene i drugo.
- Promene u ponašanju (poremećaj ponašanja), agresivnost (hetero ili autoagresija), pasivizacija, poremećaj apetita (smanjeni ili povećani apetit), učestalo korišćenje alkohola, cigareta, lekova, seksualni poremećaj.

Moguće dijagnoze usled mobinga
Poremećaj prilagođavanja
Postrausmski stresni poremećaj

- **Klinička slika mobinga**
- Najčešće se manifestuje kao postraumatski stres, poremećaj u kome preovladava opsesivno-depresivni sindrom, a obuhvata neprijateljstvo i nepovjerenje prema okolini, stalni osećaj napetosti, iscrpljenost, demoraliziranost zbog stalnog ponižavanja, omaložavanja, ismijavanja i odbacivanja.
- Oboljele osobe pokazuju preosjetljivost na nepravdu i poistovjećuju sa patnjama drugih.
- Depresivnost uključuje i osećaj praznine i beznađa, hroničnu nesposobnost, nemoć iskustva uživanja u svakodnevnom životu, gubljenja energije, inicijative, uz stalni rizik zavisnosti od psihofarmaka.
- Mobing je jedan takav oblik usmjerene proizvodnje stresa. To je oblik agresivne emocionalne zloupotrebe usmerene na sposobnost žrtve, koja razara njeno emocionalno okruženje, najprije odnose u porodici i među prijateljima, prema modelu razvoja postraumatskog i stresnog poremećaja.

Šta učiniti ako prepoznamo mobing

Pokušajte da razgovarate sa osobom koja je zlostavljana kao i sa osobom koja sprovodi to zlostavljanje. · Dajte na znanje da je problem uočen. To ponekad znači prestanak mobinga. · Kada uočite žrtvu mobinga, budite ljubazni, razgovarajte sa njom, pomozite joj. · Ponekada je dovoljno samo pokazati da ste vidjeli šta žrtva preživljava. · Uradite bilo šta, što vam padne na pamet, samo nemojte dozvoliti da se preko takvog ponašanja pređe zatvorenih očiju, jer upravo zlostavljači to hoće

ŠTA SINDIKAT MOŽE DA URADI

Tradicija Sindikata i najvažnija aktivnost je radno pravna zaštita zaposlenih. Kako je mobing grubo kršenje prava vezanih za rad, obaveza je sindikata da tu pojavu razotkrije i pomogne svakom pojedincu koji trpi mobing. Dobro razgranata mreža sindikalnih organizacija, kvalitetni stručni saradnici i ogromno iskustvo osnova su za planiranje daljih aktivnosti na sprečavanju pojave mobinga.

**PODRŠKA JE VAŽNA!
PRUŽIMO JE!
BUDIMO KOLEGIJALNI!
BUDIMO HUMANISTI!**

